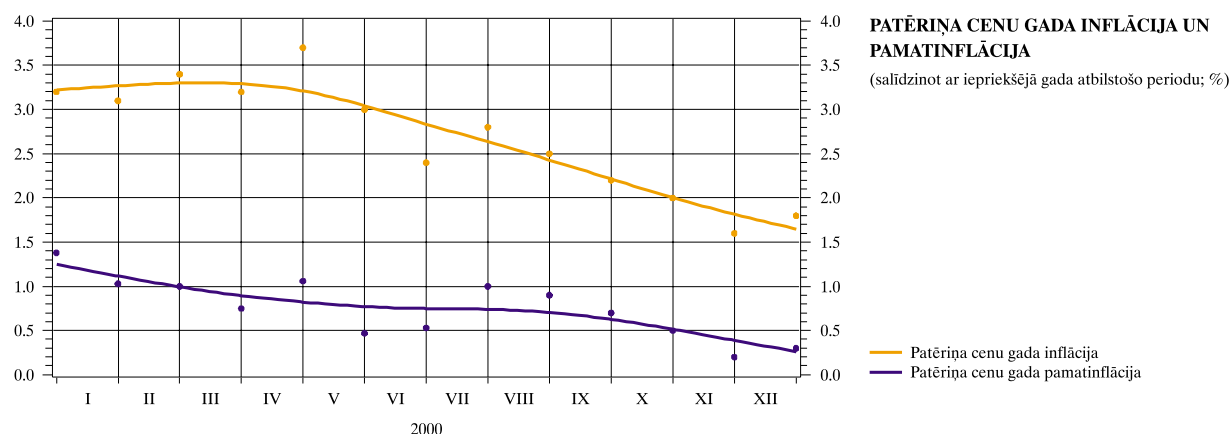


MONETĀRAIS BIĻETENS

12•2000

Decembrī sezonāli augstais naudas pieprasījums un tautsaimniecības izaugsme noteica plašās naudas (par 2.8%) un galveno banku sistēmas darbības rādītāju pieaugumu. Palielinājās kredītiestāžu aktīvi (par 5.7%), sezonālu faktoru ietekmē strauji auga skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs; par 4.4% – lielākais kāpums 2000. gadā). Turpināja augt iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu atlikums (pieaugums – 2.1%). Naudas bāze gandrīz nemainījās, jo apgrozībā esošās skaidrās naudas pieaugumu līdzsvaroja banku noguldījumu atlikuma Latvijas Bankā kritums. Atbilstoši eiro un ASV dolāra kursa dinamikai pasaules valūtas tirgū Latvijas Bankas noteiktais eiro kurss attiecībā pret latu pēc ilgstošas lejupslīdes pieauga, bet ASV dolāra kurss samazinājās. Patēriņa cenu gada inflācija (1.8%) tikai nedaudz pārsniedza novembra līmeni, bet bija ievērojami zemāka nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Bezdarba līmenis nemainījās.



Naudas piedāvājumu ietekmēja banku sistēmas tīro iekšējo aktīvu pieaugums, ko noteica iekšzemes kredītu kāpums. Iekšzemes kredītu atlikums salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi pieauga par 75.6 milj. latu, t.sk. uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu atlikums – par 30.4 milj. latu un neto kredīts valdībai – par 45.2 milj. latu. Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu atlikums salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās par 37.8%. Šādu kredītu atlikuma kāpumu izraisīja galvenokārt ilgtermiņa kredītu atlikuma pieaugums (decembrī – par 26.0 milj. latu) sakarā ar straujo industriālā kredīta atlikuma palielināšanos. Kredītu atlikuma pieaugumu veicināja latos izsniegto īstermiņa kredītu procentu likmju samazināšanās un latos un OECD valstu valūtās izsniegto ilgtermiņa kredītu procentu likmju stabilitāte. Iekšzemes uzņēmumiem izsniegto kredītu atlikums decembrī palielinājās par 25.6 milj. latu, bet iekšzemes privātpersonām izsniegto kredītu atlikums – par 4.8 milj. latu. Būtiski auga latos izsniegto kredītu atlikums (par 32.6 milj. latu), bet ārvalstu valūtā izsniegto kredītu atlikums nedaudz samazinājās.

Naudas piedāvājuma pieaugumu palēnināja banku sistēmas tīro ārējo aktīvu samazināšanās (par 43.6 milj. latu), sarūkot gan Latvijas Bankas, gan banku sektora tīrajiem ārējiem aktīviem (attiecīgi par 18.4 milj. latu un 25.2 milj. latu).

Kredītu atlikuma straujo pieaugumu noteica pastāvīga noguldījumu atlikuma palielināšanās jau kopš 1999. gada novembra, un 2000. gada decembra beigās to atlikums sasniedza 848.2 milj. latu. Noguldījumu atlikuma pieaugumu (par 17.4 milj. latu), tāpat kā novembrī, nodrošināja tikai latos veikto noguldījumu atlikuma kāpums (par 22.1 milj. latu). Sakarā ar sezonāli augsto darba samaksas līmeni pieauga iekšzemes privātpersonu noguldījumu atlikums, bet iekšzemes uzņēmumu noguldījumu atlikums mazliet samazinājās.

Galvenais notikums pasaules valūtas tirgū decembrī bija eiro kursa kāpums attiecībā pret galvenajām pasaules valūtām. Euro kursa pieaugumu attiecībā pret ASV dolāru noteica negaidīti straujā ASV tautsaimniecības attīstības tempa samazināšanās. Arī prognoze, ka 2001. gadā ASV tautsaimniecības attīstības temps būs zemāks nekā eiro zonas valstīs un tāpēc ASV un Eiropas valstu procentu likmju starpība samazināsies, veicināja eiro kursa kāpumu. Latvijas Bankas noteiktais eiro un Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss attiecībā pret latu pieauga (attiecīgi par 6.3% un 3.4%), bet ASV dolāra kurss un Japānas jenas kurss samazinājās (attiecīgi par 1.9% un 5.6%).

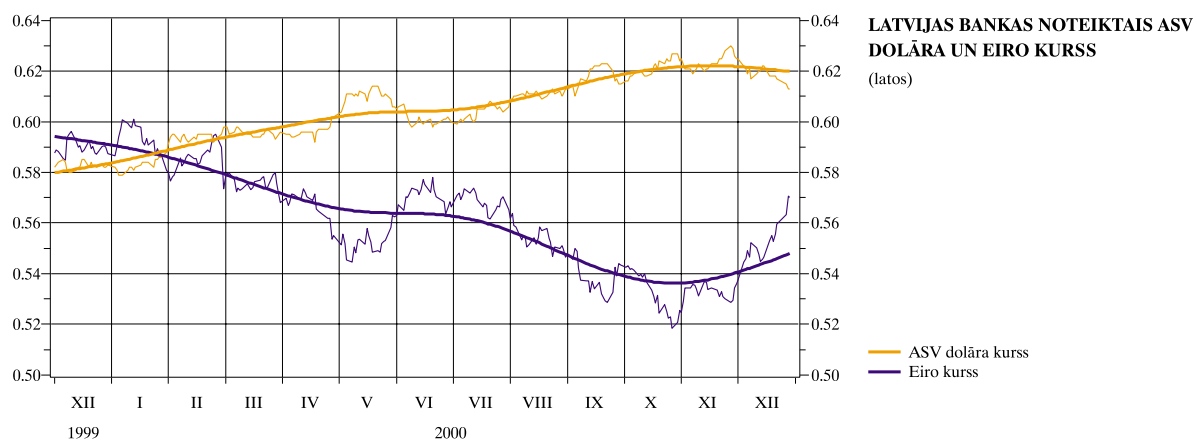
Latvijas Banka ar 2000. gada 1. decembri samazināja kredītiestādes rezervju normu līdz 6% (kopš 1999. gada 1. decembra tā bija 7%). Ar 2000. gada 1. decembri rezervju prasību izpildē vidējā kases atlikuma daļa latos nedrīkst pārsniegt 40% līdzšinējo 50% vietā.

Banku likviditāte decembra sākumā bija augsta, tomēr mēneša otrajā pusē latu pieprasījums un līdz ar to arī centrālās bankas aizdevumu pieprasījums pieauga. Decembrī izsniegto *repo* kredītu apjoms bija 1.5 reizes lielāks nekā novembrī, bet bankām izsniegto Latvijas Bankas kredītu atlikums pieauga par 11.6 milj. latu. Samērā mazs bija pieprasījums valūtas mijmaiņas darījumu izsolēs, tomēr šādu ilgtermiņa darījumu rezultātā valūtas mijmaiņas darījumu atlikums decembra beigās bija par 5.2 milj. latu lielāks nekā novembra beigās. Kopējo likviditāti paaugstināja valdības noguldījuma Latvijas Bankā samazinājums (par 20.5 milj. latu). Centrālās bankas tīro ārējo aktīvu samazināšanos (par 18.4 milj. latu) noteica Latvijas Bankas intervences valūtas tirgū, jo sezonāli augstā importa apjoma dēļ bija paaugstināts ārvalstu valūtas pieprasījums. Tāpēc naudas bāze decembrī palielinājās tikai par 1.4 milj. latu (līdz 566.7 milj. latu).

Bankām aktīvāk izmantojot Latvijas Bankas kredītus, starpbanku kredītu pieprasījums samazinājās. Iekšzemes starpbanku tirgus apgrozījums decembrī bija 192.2 milj. latu (par 5.7% mazāks nekā iepriekšējā mēnesī). Vienlaikus nedaudz pieauga iekšzemes starpbanku kredītu vidējās svērtās procentu likmes: latos uz nakti izsniegtajiem kredītiem – līdz 3.1% (novembrī – 2.7%) un kredītiem ar termiņu līdz 1 mēnesim – līdz 3.3% (novembrī – 3.1%).

Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālais un fiskālais deficīts 2000. gadā bija attiecīgi 122.1 milj. latu un 121.9 milj. latu – mazāks, nekā plānots. Valsts pamatbudžeta fiskālais deficīts 2000. gadā sasniedza 120.8 milj. latu. Valsts pamatbudžeta kārtējie izdevumi decembrī salīdzinājumā ar novembri palielinājās par 9.9 milj. latu sakarā ar gada beigām raksturīgo pārējo kārtējo izdevumu kāpumu, bet izdevumi kapitālieguldījumiem pieauga par 8.0 milj. latu, t.sk. investīcijas – par 6.5 milj. latu. Valsts pamatbudžetā palielinājās gan pievienotās vērtības nodokļa, gan iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi, bet sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi decembrī sasniedza vislielāko mēneša apjomu 2000. gadā. Valsts speciālā budžeta fiskālais deficīts 2000. gadā bija 39.7 milj. latu (samazinājums decembrī – 1.4 milj. latu), un tas tika finansēts ar aizņēmumu no valsts pamatbudžeta. Decembrī valsts sociālās apdrošināšanas budžeta fiskālais pārpalikums sasniedza 5.2 milj. latu, tādējādi 2000. gadā šā budžeta fiskālais deficīts (29.2 milj. latu) bija mazāks par plānoto.

Valsts parādzīmju pieprasījums decembrī pārsniedza piedāvājumu. Mēneša laikā notika pa vienai 3, 6 un 12 mēnešu parādzīmju izsolei, kurās tika pārdotas parādzīmes attiecīgi 0.7 milj. latu, 4.0 milj. latu un 10.0 milj. latu apjomā. Gan 6, gan 12 mēnešu parādzīmju vidējā svērtā diskonta likme nedaudz samazinājās un bija attiecīgi 4.84% un 5.53%. Savukārt 3 mēnešu parādzīmju vidējā svērtā diskonta likme (4.14%) pārsniedza iepriekšējās izsoles līmeni. Apgrozībā esošo valsts vērtspapīru atlikums (decembra beigās – 215.7 milj. latu) un termiņstruktūra gandrīz nemainījās. Valdības parāds decembra beigās sasniedza 570.0 milj. latu (pieaugums mēneša laikā – 7.8 milj. latu, t.sk. valdības ārējā parāda pieaugums – 4.3 milj. latu).



| | 2000 | |
|---|--------|--------|
| | XI | XII |
| Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa pārmaiņas (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %) | 2.4 | * |
| Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas | | |
| Mēneša (%) | 0.4 | 0.3 |
| Gada (%) | 1.6 | 1.8 |
| Patēriņa cenu gada pamatinflācija (%) | 0.2 | 0.3 |
| Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās | 92 876 | 93 283 |
| Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita) | 7.8 | 7.8 |
| Valsts pamatbudžeta fiskālā bilance (milj. latu) | -103.8 | -120.8 |
| Ārējā tirdzniecība (milj. latu) | | |
| Eksports | 92.1 | * |
| Imports | 184.0 | * |
| Bilance | -91.9 | * |

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes dati.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI(perioda beigās; milj. latu)
(perioda beigās; milj. ASV dolāru)*

| | 2000 | |
|--|---------|---------|
| | XI | XII |
| Banku sistēma | | |
| M2X | 1 240.7 | 1 275.9 |
| Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs) | 409.8 | 427.7 |
| Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi | 830.8 | 848.2 |
| Pieprasījuma noguldījumi | 498.1 | 508.0 |
| Termiņnoguldījumi | 332.7 | 340.2 |
| M2D | 838.0 | 877.9 |
| Tīrie ārējie aktīvi | 580.5 | 536.9 |
| Tīrie iekšējie aktīvi | 660.2 | 739.0 |
| Kredīti iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām | 873.8 | 904.2 |
| Īstermiņa kredīti | 202.9 | 207.3 |
| Ilgtermiņa kredīti | 670.9 | 696.9 |
| Kredīts valdībai (neto) | 107.9 | 153.1 |
| Latvijas Banka | | |
| M0 | 565.3 | 566.7 |
| Skaidrā nauda apgrozībā | 461.7 | 482.3 |
| Noguldījumi Latvijas Bankā latos | 100.9 | 81.4 |
| Noguldījumi Latvijas Bankā ārvalstu valūtā | 2.7 | 3.0 |
| Tīrie ārējie aktīvi | 558.9 | 540.5 |
| Tīrie iekšējie aktīvi | 6.4 | 26.2 |
| Kredīti | 46.4 | 70.1 |
| Bankām | 30.9 | 42.5 |
| Valdībai (neto) | 15.5 | 27.5 |
| Pārējie aktīvi (neto) | -40.0 | -43.9 |
| Ārējās rezerves* | 928.16 | 919.29 |
| Zelts | 67.04 | 68.38 |
| Speciālās aizņēmuma tiesības | 0.01 | 0.01 |
| Rezerves pozīcija Starptautiskajā Valūtas fondā | 0.07 | 0.07 |
| Ārvalstu konvertējamās valūtas | 861.04 | 850.83 |

**PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS
BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU
VALŪTU KURSI**

| | 2000 | |
|---|--------|--------|
| | XI | XII |
| Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme | 2.8 | 3.3 |
| Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu procentu likmes | | |
| Īstermiņa kredīti (izsniegti latos) | 13.6 | 11.8 |
| Īstermiņa kredīti (izsniegti OECD valstu valūtās) | 11.9 | 12.1 |
| Ilgtermiņa kredīti (izsniegti latos) | 9.5 | 9.8 |
| Ilgtermiņa kredīti (izsniegti OECD valstu valūtās) | 10.4 | 10.4 |
| No iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām piesaistīto noguldījumu procentu likmes | | |
| Pieprasījuma noguldījumi (veikti latos) | 0.8 | 0.8 |
| Pieprasījuma noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās) | 0.7 | 0.8 |
| Īstermiņa noguldījumi (veikti latos) | 4.6 | 4.2 |
| Īstermiņa noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās) | 5.9 | 5.9 |
| Ilgtermiņa noguldījumi (veikti latos) | 6.9 | 7.0 |
| Ilgtermiņa noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās) | 6.7 | 6.5 |
| Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %) | 3.5 | 3.5 |
| Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās) | | |
| Ls pret USD | 0.6250 | 0.6130 |
| Ls pret DEM | 0.2741 | 0.2915 |
| Ls pret GBP | 0.8870 | 0.9170 |
| Ls pret FRF | 0.0817 | 0.0869 |
| Ls pret 100 JPY | 0.5680 | 0.5360 |
| Ls pret EUR | 0.5360 | 0.5700 |

Decembrī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu visās Latvijas ostās palielinājās kravu apgrozība. Ostās saņemto un no tām nosūtīto kravu apjoms pieauga par 11.8%. Pa dzelzceļu pārvadāto kravu apjoms pieauga par 11.4%, visstraujāk joprojām augot tranzītpārvadājumu apjomam (par 20.3%).

Ražotāju cenu indekss rūpniecībā salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi palielinājās par 0.9%. Pieaugumu noteica cenu kāpums apstrādes rūpniecībā (par 1.2%) un ieguves rūpniecībā un karjeru izstrādē (par 0.9%). Ražotāju cenas elektroenerģijā, gāzes un ūdens apgādē samazinājās par 0.3%.

Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde apkopojusi datus par rūpniecības un tirdzniecības attīstību novembrī. Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss palielinājās par 2.4%, produkcijas izlaidei būtiski pieaugot apstrādes rūpniecībā (par 6.2%), bet samazinoties elektroenerģijā, gāzes un ūdens apgādē (par 10.9%). Mazumtirdzniecības apgrozījums palielinājās par 18.0%.

| | 2000 | |
|--|----------------|----------------|
| | XI | XII |
| Banku rezerves | 148.6 | 135.1 |
| Nacionālā valūta banku kasēs | 51.9 | 54.7 |
| Noguldījumi Latvijas Bankā | 96.8 | 80.5 |
| Ārzemju aktīvi | 1 346.3 | 1 445.1 |
| Ārvalstu valūta banku kasēs | 31.2 | 35.3 |
| Prasības pret ārvalstu bankām | 800.0 | 852.8 |
| Prasības pret ārvalstu nebankām | 376.4 | 388.6 |
| Pārējie aktīvi | 138.7 | 168.5 |
| Prasības pret centrālo valdību (neto) | 106.3 | 128.2 |
| Prasības pret pašvaldībām (neto) | -13.9 | -2.7 |
| Prasības pret valsts uzņēmumiem | 50.2 | 52.5 |
| Prasības pret privātuzņēmumiem | 678.2 | 701.7 |
| Prasības pret privātpersonām | 154.9 | 159.7 |
| Neklasificētie aktīvi | 189.1 | 192.6 |
| Pamatlīdzekļi | 106.2 | 107.7 |
| Nauda ceļā | 11.7 | 4.2 |
| Pārējie aktīvi | 40.2 | 38.4 |
| Prasības pret iekšzemes kredītiestādēm (t.sk. ieguldījumi) | 31.0 | 42.4 |
| AKTĪVI PAVISAM | 2 659.7 | 2 812.3 |
| Pieprasījuma noguldījumi | 300.2 | 317.5 |
| Valsts uzņēmumu | 45.7 | 50.2 |
| Privātuzņēmumu | 140.7 | 144.7 |
| Privātpersonu | 113.8 | 122.5 |
| Termiņnoguldījumi | 128.0 | 132.8 |
| Valsts uzņēmumu | 21.1 | 20.1 |
| Privātuzņēmumu | 38.5 | 40.9 |
| Privātpersonu | 68.3 | 71.8 |
| Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā | 402.7 | 398.0 |
| Valsts uzņēmumu | 16.4 | 14.4 |
| Privātuzņēmumu | 178.1 | 167.3 |
| Privātpersonu | 208.2 | 216.2 |
| Tranzītfondi | 22.8 | 22.5 |
| Ārzemju pasīvi | 1 324.7 | 1 448.8 |
| Saistības pret ārvalstu bankām | 216.1 | 273.3 |
| Saistības pret ārvalstu nebankām | 893.7 | 967.8 |
| Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības) | 214.9 | 207.6 |
| Saistības pret Latvijas Banku | 30.9 | 42.5 |
| Parāda vērtspapīri | 8.5 | 10.4 |
| Kapitāls un rezerves | 223.2 | 228.2 |
| Rezidentu | 67.2 | 69.4 |
| Nerezidentu | 155.9 | 158.8 |
| Uzkrājumi parādiem un saistībām | 60.7 | 59.2 |
| Neklasificētie pasīvi | 158.0 | 152.5 |
| Nauda ceļā | 86.6 | 65.6 |
| Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības) | 45.3 | 51.0 |
| Saistības pret iekšzemes kredītiestādēm | 26.2 | 35.8 |
| PASĪVI PAVISAM | 2 659.7 | 2 812.3 |

KREDĪTIESTĀŽU KOPSAVILKUMA BILANCE

(perioda beigās; milj. latu)

© Latvijas Banka, 2001

Pārpublicējot obligāta avota norāde.
Reģistrācijas apliecība Nr. 1718

Latvijas Banka
K. Valdemāra ielā 2a, Rīgā, LV-1050
Tālrunis: 702 2300 Fakss: 702 2420
<http://www.bank.lv>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (http://www.bank.lv/FinancialData/Latvian/index_LB.html).